

19.11.2025

Turun hallinto-oikeus
turku.hao@oikeus.fi
PL 32
20101 TURKU

Diaari numero 1874/03.04.04.04.09/2025

Lausunto Turun Hallinto-oikeudelle, diaarinumero 1874/03.04.04.04.09/2025

Lausunnon antaja:

Satakunnan hyvinvointialue / Aikuisten palveluiden toimialue
Sairaalantie 3
28500 PORI
kirjaamo@sata.fi

Valittaja:

Satakunnan näkövammaiset ry

Liite: Seutu + -taulukko 2025

Lausunto Turun hallinto-oikeudelle vammaispalvelulain mukaisen liikkumisen tuen omavastuuosuuden yhtenäistämistä koskevassa asiassa

Turun hallinto-oikeudesta on tullut 4.11.2025 päivätty lausuntopyyntö (1874/03.04.04.04.09/2025) muutoksenhaun alaisesta Satakunnan hyvinvointialueen aluehallituksen päätöksestä 16.9.2025 § 282 koskien vammaispalvelulain mukaisen liikkumisen tuen omavastuuosuuden yhtenäistämistä. Lausunto tulee olla hallinto-oikeudessa 16.12.2025 mennessä.

Lausuntona Turun hallinto-oikeudelle osoitetussa valituksessa esitettyihin vaatimuksiin pyydämme kunnioittavasti saada esittää seuraavaa:

Pyydetään, että Turun hallinto-oikeus hylkää valituksen kokonaisuudessaan. Satakunnan näkövammaiset ry:n valituksessa ei ole tuotu esiin sellaista, jonka perusteella valituksenalainen päätös tulisi kumota tai sitä muuttaa.

Selvitys asian etenemisestä

Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitus on tehnyt päätöksen (16.9.2025 § 282), jolla määritettiin liikkumisen tuen asiakkailta perittävän asiakasomavastuuosuuden määräytyvän jatkossa Seutu+ -järjestelmän mukaisesti.

Satakunnan näkövammaiset ry on tehnyt yllä mainitusta aluehallituksen päätöksestä oikaisuvaatimuksen, jossa se vaatii päätöksen palauttamista uudelleen käsiteltäväksi. Vaatimuksen mukaisesti kuljetuspalveluiden omavastuuhinnoittelua olisi muutettava vastaamaan alueen paikkakunnilla toimivan joukkoliikenteen hinnoittelua vastaavaksi. Aluehallitus on hylännyt oikaisuvaatimuksen kokouksessaan 16.9.2025. Satakunnan näkövammaiset ry on täten tehnyt päätöksestä valituksen Turun hallinto-oikeuteen.

Seutu+ on seudullisen linja-autoliikenteen lipputuote Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueella. Seutu+ on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hankkiman liikenteen brändi, eli ELY-taksat ovat yhtä kuin Seutu+ taksat. Seutu+:n kertalipun hinta määräytyy matkan pituuden perusteella liitteenä olevan taulukon mukaisesti.

Satakunnan hyvinvointialue katsoo, että Seutu+ :n mukaisesti määräytyvä omavastuuosuus täyttää lähtökohtaisesti asiakasmaksulain ja yhdenvertaisuuslain vaatimukset. Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluita voidaan toteuttaa toiminnallisiin lähikuntiin sekä oman elämän kannalta merkittävien kuntien välillä. Näin ollen on tarkoituksenmukaista määrittää kuljetuspalveluiden omavastuuosuus myös näitä matkoja silmällä pitäen. Hyvinvointialueen valitulla ratkaisulla pyritään edistämään yhdenvertaisuutta ottaen erityisesti huomioon se, että osa matkoista tapahtuu yksittäisen kunnan rajojen sisäpuolella ja osa rajojen ulkopuolella. Jos oikaisuvaatimuksessa esitetty vaade toteutuisi, niin esimerkiksi raumalainen asiakas, jonka oman elämän kannalta merkittävä kunta olisi Pori, joutuisi maksamaan ensin matkasta Raumalla käytössä olevan Gyytin lipun mukaan, sen jälkeen Eurajoella Seutu+:n ja vielä Porissa Waltin mukaan.

Lisäksi kunnan sisällä tapahtuvista matkoista valtaosa on sen pituisia, etteivät niiden pituuden perusteella määräytyvät omavastuuosuudet juurikaan ylitä paikallisen julkisen joukkoliikenteen kertalipun hintaa. (Raumalla harvoin yli 6 km, jolloin taksa 3,20 €; Porissa harvoin yli 9 km, jolloin taksa 3,40 €). Oikaisuvaatimuksessa on Porin osalta käytetty harhaanjohtavaa 20 km yhdensuuntaista matkaa, mikä ei vastaa todellista keskimääristä kuljetuspalveluilla toteutetun matkan pituutta Porin alueella. Porissa esimerkiksi toukokuussa 2025 keskimääräinen reitin pituus oli 6,7 kilometriä. Näin tekemällä on saatu myös omavastuu näyttämään merkittävästi suuremmalta, kuin paikallinen julkisen liikenteen taksa.

Oikaisuvaatimuksen mukainen omavastuun määrittely ei myöskään ota huomioon tilanteita, joissa vammainen henkilö matkustaa toiminnalliseen lähikuntaan. Mikäli kunnan sisäisissä matkoissa käytettäisiin kunnan järjestämän joukkoliikenteen taksaa, muodostuisi esimerkiksi Rauman ja Porin linja-autoasemien välisen matkan omavastuuosuus seuraavasti:

Lähtöpaikasta Rauman linja-autoasemalta kunnanrajalle: 2,10 €

Eurajoen ja Luvian alueilla Seutu+ -taulukon mukaisesti: 6,40 € (30,5 km kasitietä pitkin)

Loppumatka Porin alueella: 3,50 €

Yhteensä: 2,10 € + 6,40 € + 3,50 € = 12 €

Taasen käytettäessä Seutu+ -taulukkoa koko matkalle samainen matka (50 km) olisi hinnaltaan 9,50 €.

Matka Nakkilan torilta Porin kauppatorille on 19,5 km. Seutu+ -taulukon mukaisesti hinta olisi 5,20 €. Valituksen mukaista järjestelmää käytettäessä mentäisiin ensin Seutu+ -taulukon mukaisesti Ulvilan kunnanrajalle, ja tähän päälle lisättäisiin Porin linjojen kertalippu. Omavastuuosuudeksi muodostuisi tällöin 3,20€ + 3,50 € = 6,70 €.

Porin sisäinen matka Sampolan asuinalueelta Satasairaalaan on alle 6 km. Näin ollen hinta Seutu+ -hinnoittelun mukaisesti olisi 3,20 €, joka olisi Porin kaupungin järjestämän julkisen joukkoliikenteen kertalippua (3,5 €) halvempi.

Valittiinpa siis mikä tahansa järjestelmä omavastuuosuuden määräytymisessä, on löydettävissä yksittäistapauksia, joissa vammaisen henkilön omavastuuosuus ei vastaa julkisen liikenteen taksaa. Satakunnan hyvinvointialue on päättänyt valita eri toteuttamisvaihtoehdoista sellaisen, joka ottaa parhaiten huomioon kuntarajojen yli ulottuvat matkat. Lisäksi on huomioitava asiakkaiden omavastuulaskujen tarkastus, mikä olisi haastavampaa, kun käytössä olisi useampia hinnoittelumekanismia nyt käytössä olevan yhden sijaan. Laskutusmateriaali saadaan Satakunnan hyvinvointialueen kilpailuttamalta kyydinvälityskeskuksesta kerran kuukaudessa. Eikä asiakkaillekaan oman matkan hinnoittelun tarkistaminen laskuista olisi helpompaa.

Lisäksi hyvinvointialue viittaa Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun 7.10.2003 T 2390, jonka mukaisesti, vaikka vaikeavammaiselle järjestetyt kuljetuspalvelut ja niiden maksujärjestelmä eivät vastanneet julkisen liikenteen sarja- ym. alennuslippujärjestelmää, ei kunnanvaltuusto ollut velvollinen vahvistamaan kuljetuspalvelumaksuja näiden mukaan. Oikaisuvaatimuksessa mainitut Porin city- linja ja muut paikalliset alennukset kuuluvat hyvinvointialueen mielestä paikallisen julkisen joukkoliikenteen järjestämiseen, jota kunta järjestää oman itsehallintonsa rajoissa. Tällaiset joukkoliikenteen käyttöasteen kasvattamiseen liittyvät päätökset eivät itsessään sido hyvinvointialuetta, jolla niin ikään on itsehallinto hyvinvointialuelain 2 §:n mukaisesti.

Hyvinvointialue katsoo lisäksi, että valittu toteutusmuoto toteuttaa parhaiten hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita erityisesti objektiviteetti- sekä suhteellisuusperiaatetta.

Objektiviteettiperiaatteen mukaisesti hallintotoiminta ei saa perustua epäasiallisiin tai hallinnolle muuten vieraisiin perusteisiin. Hyvinvointialue katsoo, että valittavalla omavastuuosuuden määräytymistavalla tulisi toteuttaa myös vammaisten henkilöiden yhdenvertaista kohtelua suhteessa toisiinsa. Täten omavastuun sitominen siihen, missä kunnassa kuljetuspalveluiden käyttäjä sattuu asumaan, ja mihin kuntaan hän matkustaa, muodostaen toisille perusteetonta etua muilla paikkakunnilla asuviin, on mielestämme tämän periaatteen vastaista.

Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Periaate sisältää myös kohtuusperiaatteen. Hyvinvointialue katsoo, että valituksen mukaisesti muotoutuva omavastuuosuuden määrittely varsinkin kunnanrajat ylittävissä matkoissa muodostuu tarpeettoman monimutkaiseksi ja vaikeaselkoiseksi. Tämä huomioiden hyvinvointialue on päättänyt ratkaisuun, joka mahdollisimman tehokkaasti huomioi tehtyjen matkojen vaihtelevuuden sekä palvelun käyttäjien välisen yhdenvertaisuuden ollen hyvinvointialueen mielestä myös YK:n vammaissopimuksen mukainen ottaen erityisesti huomioon samaisen sopimuksen 19 artikla vammaisen henkilön oikeus valita asuinpaikkansa. Yksinkertaisella ja täten ennustettavalla omavastuun määräytymisperusteella edistetään myös hallintotoiminnan luottamuksensuojaa.

Satakunnan näkövammaiset ry:n valituksessa hallinto-oikeuteen on myös viitattu Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden tapaukseen. Satakunnan hyvinvointialue katsoo, ettei kyseinen ratkaisu sovellu täysin tapaukseen, sillä siinä on kumottu hyvinvointialueen päätös käyttää paikallisen ELY-keskuksen ohjeellista taulukkoa omavastuuosuuden määrittävänä tekijänä. Määrätessään omavastuuosuuden noudattamaan Seutu+ -hinnoittelua asetetaan omavastuuosuus määräytymään julkisessa liikenteessä tosiasiallisesti käytettävän taulukon mukaisesti ohjeellisen taulukon sijasta. Näin Satakunnan hyvinvointialue katsoo täyttävänsä asiakasmaksulain 7 f § mukaiset velvoitteensa.

Asiakasmaksulakia on tosiaan muutettu hyvinvointialueen viittaaman oikeustapauksen jälkeen. Samansisältöinen säädös on kuitenkin aiemmin sisältynyt asiakasmaksuasetuksen (912/1992) 6 §:ään. Samaten viimeisimmän lakimuutoksen esitöissä (HE 191/2022 vp) viitataan omavastuiden määräytyvän lakimuutoksenkin jälkeen ”nykytilan mukaisesti”. Näin ollen voidaan katsoa, ettei lakimuutoksella haluttu muuttaa vallitsevaa oikeustilaa mitenkään perustavalla tavalla, jolloin myös aiemman asiakasmaksuasetuksen mukainen oikeuskäytäntö on edelleen relevanttia tulkintamateriaalia.

Lisäksi on huomattava, että vammaispalvelulain muututtua henkilökohtainen kuljetuspalvelu on vain yksi tapa järjestää vammaisten henkilöiden liikkumisen tukea. Varsinkin kaupunkialueilla, joissa on toimiva tiheä julkinen liikenne, tulee kysymykseen myös arvioida muita liikkumisen tuen järjestämisen muotoja – esimerkiksi vammaispalvelulaissakin mainitut henkilökohtainen apu sekä avustajapalvelu. Mikäli vammaisen henkilö kykenee näiden palveluiden avulla käyttämään julkista liikennettä, voidaan hänen liikkumisen tukensa järjestää näiden palveluiden avulla henkilökohtaisen

kuljetuspalvelun sijaan. Tällaisissa tapauksissa vammaisen henkilö maksaa kuljetuspalvelun sijasta paikallisliikenteen taksan normaaliin tapaan.

Näin ollen hyvinvointialue katsoo, että asiassa riitaisena oikeuskysymyksenä on pidettävä, miten menetellä liikkumisen tuen omavastuuosuuden määrittelyssä sellaisessa tilanteessa, joissa vammaisen henkilön alueella on kahden eri julkisen tahon järjestämää julkista joukkoliikennettä. Koska molemmat vaihtoehdot saattavat yksittäistapauksessa johtaa tilanteeseen, jossa liikkumisen tuen omavastuuosuuden määrä ei vastaa julkisen joukkoliikenteen taksaa, eikä asiakasmaksulaki itsessään tarjoa tulkinta-apua valintaan, on valinta tehtävä muiden parametrien perusteella. Satakunnan hyvinvointialue on oman itsehallintonsa rajoissa täten päätenyt ratkaisuun, joka sen mielestä toteuttaa parhaiten varsinkin vammaisten henkilöiden välistä yhdenvertaisuutta sekä hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita. Lisäksi valittu ratkaisu pyrkii asettamaan vammaiset henkilöt samaan asemaan muiden kanssa varsinkin matkustettaessa toiminnalliseen lähikuntaan.

Loppuyhteenveto

Satakunnan hyvinvointialueen päättämä omavastuun määräytymistapa vastaa julkisen liikenteen maksua varsinkin matkustettaessa toiminnalliseen lähikuntaan tai oman elämän kannalta merkittävään kuntaan. Rauman ja Porin sisäisissä matkoissa taasen maksu vastaa matkan lyhydestä johtuen paikallisliikenteen kertalipun hintaa. Näillä perustein Satakunnan hyvinvointialue katsoo, että sen päätös määritellä liikkumisen tuen omavastuuosuus asiakasmaksulain 7 f §:n mukainen. Satakunnan näkövammaiset ry:n valitus tulee täten hylätä.

Satakunnan hyvinvointialue

Jakelu	Turun hallinto-oikeus
Tiedoksi	HA-jory, sote-jory, aluehallitus